

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23.01.2014, sp. zn. 93 Co 111/2013, ECLI:CZ:MSPH:2014:93.CO.111.2013.1

Číslo: 50/2014

Právní věta: Účastník řízení může zmocnit k udělení procesní plné moci jinou osobu.

Soud: Městský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 23.01.2014

Spisová značka: 93 Co 111/2013

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Plná moc

Předpisy: § 24 odst. 1 o. s. ř.

§ 25 odst. 1 o. s. ř. ve znění do 31.12.2013

§ 31 odst. 1 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným usnesením ze dne 25. 11. 2013 (výrokem I) O b v o d n í s o u d pro Prahu 4 zastavil řízení podle ustanovení § 104 odst. 2 o. s. ř. pro nedostatek podmínky řízení spočívající v tom, že návrh na zahájení řízení (návrh na vydání elektronického platebního rozkazu) nebyl podepsán osobou k tomu oprávněnou. Návrh na zahájení řízení nebyl podepsán žalobcem a ani přes výzvu soudu prvního stupně nebyla předložena plná moc, kterou žalobce zmocnil advokáta k podání návrhu na zahájení řízení. Zároveň soud prvního stupně rozhodl o nákladech řízení (výrokem II) tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu dle § 146 odst. 2 o. s. ř., věta první. Takto soud prvního stupně zastavil řízení, v němž se žalobce domáhá na žalované vrácení bankovních poplatků (s příslušenstvím v podobě zákonných úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním žalobní pohledávky u soudu) ze smlouvy o úvěru uzavřené mezi nimi dne 7. 12. 2010, které měl žalobce platit bez právního důvodu.

Soud prvního stupně shledal nedostatek podmínky řízení v neexistenci zmocnění advokáta žalobce JUDr. P. T. k zastupování žalobce v řízení. Soud prvního stupně vyšel z toho, že návrh na zahájení řízení (návrh na vydání elektronického platebního rozkazu) podal jménem žalobce advokát JUDr. P. T., který doložil své zmocnění k zastupování žalobce v řízení procesní plnou mocí udělenou mu společností BSP, a. s. Zároveň spolu se žalobou byla soudu prvního stupně předložena plná moc, kterou žalobce zmocnil BSP, a. s., aby jeho jménem organizačně zajistila uplatnění nároku žalobce vůči bance na vrácení bankovních poplatků, vybrala advokáta a uzavřela jménem žalobce s vybraným advokátem příslušnou smlouvu o poskytování právních služeb při soudním i mimosoudním uplatnění

nároku žalobce vůči bance. V této situaci soud prvního stupně dospěl k závěru, že plná moc udělená žalobcem společností BSP, a. s., je hmotněprávní plnou mocí dle § 31 odst. 1 obč. zák., k zastupování účastníka v řízení je zapotřebí procesní plné moci udělené účastníkem řízení přímo advokátovi, jež ho má v řízení zastupovat; zmocnil-li žalobce společnost BSP, a. s., k tomu, aby sama zvolila jeho jménem procesního zástupce a udělila mu procesní plnou moc, není tento postup v souladu se zákonem. Dále soud prvního stupně argumentoval, že kogentní právní úprava občanského soudního řádu neumožňuje, aby volbu zástupce pro řízení provedl někdo jiný, než účastník sám, právnická osoba být zástupcem účastníka pro řízení nemůže. Zákon výslovně umožňuje zmocnění dalšího zástupce v řízení pouze advokátovi (§ 25 odst. 2 o. s. ř.), který může zmocnit jako svého dalšího zástupce v řízení jiného advokáta, advokátního koncipienta nebo svého zaměstnance. Soud prvního stupně uzavřel, že žalobce není zastoupen v řízení advokátem JUDr. P. T., jemu udělená plná moc není platnou procesní plnou mocí a návrh na zahájení řízení tak není žalobcem podepsán. Vzhledem k tomu, že žalobce k výzvě soudu chybějící podmínku řízení v podobě řádné plné moci či podpisu žaloby nedoplnil, soud prvního stupně řízení zastavil. Povinnost k náhradě nákladů řízení dal k tíži žalobce dle § 146 odst. 2 o. s. ř., věty první, neboť shledal jeho procesní zavinění na zastavení řízení, žalované však náklady řízení nevznikly.

Proti uvedenému usnesení podal žalobce včasné odvolání, kterým namítal nesprávnost právního posouzení účinků plné moci udělené advokátovi JUDr. P. T. k zastupování žalobce v řízení a navrhl zrušení napadeného usnesení. Žalobce obsáhle argumentoval důvody, pro které je přesvědčen, že plná moc předložená v řízení před soudem prvního stupně je platnou procesní plnou mocí, která opravňuje advokáta zastupovat žalobce v předmětném soudním řízení; dále namítal přepjatý formalismus napadeného rozhodnutí a omezení žalobce v právu na soudní ochranu a spravedlivý proces, pokud soud prvního stupně požadoval osobní udělení plné moci.

Žalobce uzavřel, že takový požadavek nemá oporu v českém právním řádu ani v relevantní judikatuře soudů a dovolával se i zásady soukromého práva, podle níž, co není zakázáno, je dovoleno. Zároveň žalobce upozornil na to, že soud prvního stupně v souvislosti se zastavením řízení nerozhodl o vrácení soudního poplatku zaplaceného z návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu.

M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že se řízení nezastavuje.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání a v mezích jím vytýčených napadené usnesení včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 5, 6 o. s. ř.), a aniž nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.) dospěl k závěru, že odvolání je důvodné. Odvolací soud rozhodoval v odvolacím řízení dle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2013, tj. před novelou provedenou zákonem č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a to vzhledem k ustanovení čl. II bodu 2 zákona č. 293/2013 Sb., když odvolací řízení bylo zahájeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; přičemž účinky procesních úkonů v řízení učiněných posuzoval podle ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném v době, kdy byly tyto procesní úkony provedeny.

Odvolací soud v první řadě konstatuje, že otázka, zda je v občanském soudním řízení přípustné „zprostředkované“ zmocnění procesního zástupce (advokáta) k zastupování účastníka řízení prostřednictvím třetí osoby (ať už fyzické či v tomto případě právnické), kterou k tomu účelu zmocnil účastník řízení na základě (hmotněprávní) dohody o plné moci, nebyla dosud judikaturou vyšších soudů řešena (alespoň pokud je odvolacímu soudu známo), přičemž občanský soudní řád sám na tuto otázku jednoznačnou odpověď neposkytuje a výslovné pravidlo neobsahuje.

Odvolací soud při snaze o nalezení odpovědi na položenou otázku vyšel z následujících východisek.

Občanský soudní řád je právním předpisem veřejného práva, upravuje výkon státní (soudní) moci. Jeho ustanovení jsou kogentní, nelze se od nich odchýlit ani je dohodou vyloučit či změnit – pokud takovou dohodu sám občanský soudní řád výslovně nepřipouští (jako např. u prorogace). Státní (soudní) moc lze vykonávat pouze na základě zákona a v jeho mezích, proto ve vztahu k jejím nositelům (v tomto případě soudu) platí zásada, že smí činit jen to, co je dovoleno. Ve vztahu k adresátům veřejné moci však platí, že jsou povinni strpět výkon veřejné moci pouze, je-li uplatňována v mezích zákona, a v soukromoprávních vztazích pak, že mohou činit vše, co není zakázáno.

Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků (§ 1 o. s. ř.). Soudy přitom dbají, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů fyzických a právnických osob a aby práv nebylo zneužíváno na úkor těchto osob (§ 2 o. s. ř.). V řízení postupuje soud v součinnosti se všemi účastníky řízení tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly spolehlivě zjištěny (§ 6 o. s. ř.).

Zastoupení účastníka v občanském soudním řízení zástupcem na základě plné moci občanský soudní řád podrobuje následujícím pravidlům. Účastník řízení se může dát v řízení zastupovat zástupcem, jehož si zvolí; zástupcem může být (až na výjimky stanovené § 26 a § 26a o. s. ř., o něž v tomto případě nejde) pouze fyzická osoba, přičemž v téže věci může mít účastník pouze jednoho zvoleného zástupce (§ 24 odst. 1 o. s. ř.). Zvoleným zástupcem může být buď advokát (§ 25 o. s. ř.) nebo kterákoliv fyzická osoba plně způsobilá k právním úkonům (§ 27 o. s. ř.). Pouze advokátovi lze udělit plnou moc pro celé řízení (tzv. procesní plnou moc) a pouze advokát se může nechat zastoupit jiným advokátem, advokátním koncipientem nebo svým zaměstnancem jako dalším zástupcem (§ 25 odst. 1, 2 o. s. ř.); zástupce – fyzická osoba, která není advokátem – může jednat jedinně osobně (§ 27 odst. 1).

V tomto případě postupoval žalobce tak, že nejprve uzavřel dohodu o plné moci se společností BSP, a. s., kterou zmocnil jmenovanou společnost, aby organizačně zajistila uplatnění jeho nároku na vrácení bankovních poplatků vůči žalované bance, vybrala advokáta a jménem žalobce s ním uzavřela smlouvu o poskytnutí právních služeb při mimosoudním i soudním uplatnění tohoto nároku. Následně společnost BSP, a. s., vybrala advokáta JUDr. P. T. a jménem žalobce mu udělila procesní plnou moc k zastupování žalobce soudním uplatnění nároku žalobce na vrácení bankovních poplatků. Advokát pak jménem žalobce podal soudu návrh na zahájení řízení.

Odvolací soud dospěl k závěru, že v tomto případě žalobce popsaným postupem účinným způsobem zvolil zástupce pro řízení na základě plné moci (ve smyslu § 24 odst. 1 o. s. ř.), a to advokáta, jehož zmocnil procesní plnou mocí pro celé řízení (§ 25 odst. 1 o. s. ř.). Jestliže občanský soudní řád umožňuje účastníkovi řízení zvolit si zástupce pro řízení na základě plné moci, dává tím najevo, že je věcí vůle účastníka řízení, koho svým zástupcem učiní – pokud se tím neprotiví výslovným zákazům a omezením, které občanský soudní řád této volbě dává (nelze zvolit zástupcem právnickou osobu, nezpůsobilého k právním úkonům, atd.). Potud lze souhlasit se závěry soudu prvního stupně, že ustanovení občanského soudního řádu omezující volbu zástupce jsou kogentní a jsou-li porušena, zastoupení není přípustné a zvolený zástupce nemůže vystupovat v soudním řízení. Jde-li však o otázku vůle účastníka řízení, koho zvolí svým zástupcem pro soudní řízení a jakým způsobem svou vůli projeví (pokud se výsledek takového projevu vůle zákonu neprotiví a neporušuje citovaná omezení), jde o bytostně soukromou sféru člověka a jeho svobody, autonomie vůle, koho zvolí. Taková volba zástupce je projevem svobodné vůle a výsledkem dohody zástupce i zastoupeného, zmocněnce i zmocnitele a podléhá režimu soukromého práva. Veřejné právo (v podobě omezení upravených občanským soudním řádem) do této bytostně soukromé dohody nevstupuje jinak, než že omezuje použitelnost výsledku dohody v soudním řízení právě pro nezpůsobilé zástupce. Smyslem těchto omezení totiž není vyloučit účastníka řízení z volby svého zástupce, ale vyloučit nezpůsobilé zástupce z řízení (např. právnické osoby, nezpůsobilé fyzické osoby, atd.). Rozhodně není smyslem těchto omezení vyloučit z řízení advokáty, jejichž profesí je vystupování před soudem. Odvolací soud

konstatuje, že výsledná volba advokáta JUDr. P. T. jakožto zástupce žalobce v řízení žádné z uvedených omezení neporušuje.

Zbývá posoudit, zda právně ob stojí „zprostředkovaný“ projev vůle žalobce, kterým provedl volbu procesního zástupce – advokáta JUDr. P. T. – prostřednictvím společnosti BSP, a. s., Odvolací soud souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že vztah zmocnění mezi žalobcem a BSP, a. s., je vztahem hmotněprávním, občanskoprávní dohodou o zastoupení na základě plné moci (§ 31 a násl. zákona č. 40/1964, občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013). Obsah tohoto právního vztahu – jakkoliv v posuzovaném případě o něm nejsou pochybnosti – je třeba vykládat dle § 35 odst. 2 obč. zák., tedy nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Je zjevné, že žalobce vyjádřil jednoznačně svou vůli již jazykovým vyjádřením vtěleným mimo jiné do plné moci, kterou vystavil pro BSP, a. s., tedy aby za něj obstarala (zařídila, zorganizovala) soudní uplatnění nároku na vrácení bankovních poplatků proti žalované bance. Vzhledem k tomu, že takové uplatnění nároku se bez profesionálního právního zastoupení neobejde, je v tomto i srozumitelná vůle žalobce zmocnit BSP, a. s., k výběru vhodného advokáta a k uzavření s ním smlouvy o právním zastoupení jménem žalobce. Uzavření takové smlouvy s advokátem je soukromoprávním aktem a jeví se odvolacímu soudu nepochybným, že mohl-li by žalobce sám uzavřít dohodu o zastoupení s advokátem JUDr. P. T. (a mohl-li by jej sám zmocnit k zastupování v řízení procesní plnou mocí), není důvodu omezit žalobce v přenesení této jeho vůle na třetí osobu – zmocněnce – BSP, a. s., běžnou hmotněprávní dohodou o zastoupení. A tento zmocněnec pak nepochybně může realizovat vůli svého zmocnitele a uzavřít s advokátem dohodu o plné moci jménem zmocnitele. Výsledné zmocnění není v rozporu s občanským soudním řádem.

Rovněž rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. [29 Odo 733/2001](#) připouští zprostředkované zmocnění, byť tato otázka nebyla meritem jeho posuzování a závěr je vysloven jako obiter dictum. Nejvyšší soud vyslovuje, že: „Oprávnění zmocněnce (Z. M.) udělit plnou moc jiné osobě (např. i JUDr. V.), aby místo něho jednala za zmocnitele (za žalobce), sice prokazuje plná moc z 27. 8. 1997 (srov. § 33a odst. 1 písm. a/ obč. zák.) k tomu, aby takové oprávnění bylo řádným způsobem realizováno a posléze (předložením procesní plné moci pro dovolací řízení) i osvědčeno, je však nezbytné, aby zmocnění obsažené v procesní plné moci bylo formulováno tak, že Z. M. (jako žalobcův zmocněnec dle plné moci z 27. 8. 1997) zmocňuje JUDr. V. k tomu, aby v dovolacím řízení zastupoval jeho zmocnitele (žalobce) a nikoliv jeho samotného. V tomto rozhodnutí tedy Nejvyšší soud připouští, že by aproboval situaci, kdy by zmocněnec žalobce (fyzická osoba) zmocnil třetí osobu (JUDr. J. V.) jako zástupce pro řízení.

Odvolací soud uzavírá, že neshledal nedostatek podmínky řízení v nedostatku plné moci či nedostatku podpisu žaloby, žaloba je podepsána advokátem řádně zmocněným k zastupování žalobce. Důvod pro zastavení řízení nebyl dán.

Zastavení řízení v popsané situaci na základě soudem prvního stupně použitého výkladu dotčených procesních ustanovení občanského soudního řádu upravujících zastoupení na základě plné moci je postupem soudu, kterým se nedostává zcela ani shora zmíněným základním zásadám občanského soudního řízení (§ 1, § 2 a § 6 o. s. ř.). Postup soudu má mít vždy na zřeteli cíl občanského soudního řízení, tedy zajištění spravedlivé, rychlé a účinné ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků řízení, a to ve vzájemné součinnosti soudu a účastníků řízení.

Z těchto důvodů odvolací soud napadené usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že se řízení nezastavuje. Na soudu prvního stupně bude, aby v řízení pokračoval a s advokátem JUDr. P. T. jednal jakožto se zástupcem žalobce na základě procesní plné moci.